

KOLOZSVÁRI
MAGYAR JÁTÉKSZÍNI
ZSEBKÖNYV.
1841-dik ÉVRE.

KIADTÁK

ARDAY JÁNOS

BCU Cluj / Central University Library Cluj
és

EMÖDY PÁL,

súgó.

KOLOZSVÁRTT,
a' kir. Lyceum' betűivel 1841.

E r d é l y

Nagy lelkü fiainak

és

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lelkes leányainak

mély tisztelettel.

114053

E L Ő S Z Ó.

Nincs egy-egy szigorúbb a' sűgő' életénél. Ő homályban éldeli örömeit a' jól, s' fájdalmait a' rosszul sikerült előadás fölött; őt senki sem ismeri, senki sem méltányolja; minden, mi körében történik, tőle származik: 's ő nem láthatja a' mosolygó arcokat, 's könnyeterhelte pillákat.

E' zsebkönyv az, mellyet ajándékul veszünk, hogy itt a' közönségnek, ne sugva; hanem tulajdon hangunkon mondjuk azt, mit szivünk érez, 's kifejezni ohajt. — Ezen egy az, melly megmaradt birtokul mind azon érzemények' kifejezésére, mellyek hánykódó lelkeinknek ingert adhatnak. — Fogadd nyájas olvasó! ez ajándékot úgy, mint mi adjuk: és soha sem háborítand azon érzet „a' sűgőt nem hallgatám meg hozzám szolltakor.“

Útnak inditjuk tehát zsebkönyvünket, azon ohajtással, hogy személyünk, valamint intézetünk, munkás kegyeteknél forró pártolást nyerjen.

JÁTÉKSZINI SZEMÉLYZET.

Igazgató.

Kilényi Dávid úr.

Férjfiak.

(Betű rend szerint.)

Arday János úr.

Füredy Mihály úr.

Farkas Lajos úr.

Futó Lajos úr.

Haray Victor úr.

Hegedüs Lajos úr.

Kecskés Károly úr.

Laczkó László úr.

Latabár Endre úr.

Magoss József úr.

Sárosy Károly úr.

Szabó Mózes úr.

Súgók.

Arday János.

Emödy Pál.

NŐ SZEMÉLYZET.

Bálint Rozália k. a.

Bertényi Juliána k. a.

Déryné assz. szület. Széppataky
Rozália.

De Cau Mária k. a.

Néb. Mária k. a.

Udvaryné. assz. szület. Soós
Janka.

Györi Mária k. a.

Török Mária k. a.

Török Katalin k. a.

Széppataky Johánna k. a.

Pénztárnok.

Udvary István úr.

Könyvtárnok és diszitő.

Völgyi József úr.

Ruha tárnok.

Varga József.

Öltöztető.

Sz. Királyi Péter.

Czédula osztók.

Lutskay Mihály.

Balla István.

Szolga.

Dienes.

Mint vendégek tisztelkedtek Szinpadunkon.

Egressy Gábor úr.

Fancsy Lajos úr.

Megyery Károly úr.

Laborfalvy Bóza k. a. mind a'
Pesti nemzeti színház' tagjai.

ELJÁTSZOTT SZÍNMEVEK.

MARTZIUS 1840.

25. Fejér és fekete sz. j. 4 f.

26. Város és falu V. j. 3 f.

28. Márianna Sz. j. 5 f.

29. Ludas Matyi É. b. 3 f. Library Cluj

31. Agg színész V. j. 4 f.

APRILIS.

2. Zampa D. j. 3 f.

4. Tréfa valóság V. j. 3 f.

5. Lumpaci vag. É. b. 3 f.

7. Toldi Miklós Vit. j. 5 f.

9. Beatrice di Tenda D. j. 2 f.

11. Ruy Blas Sz. j. 5 f.

12. Peleskei notar. É. b. 4 f.

20. Mátyás király. Vit. j. 4 f.

22. Norma. D. j. 2 f.

23. Növendék. V. j. 4 f.

25. Szevillai borbély. D. j. 2 f.

26. Garabonczás diák. É. b. 3 f.

28. Sírholdgye. Sz. j. 5 f.

30. Kénytelen király. V. j. 2 f.

MÁJUS.

2. Beatrice di Tenda. D. j. 2 f.
 3. Enzensdorfi posta legény. É. b. 3 f.
 5. Mennyasszonyi korona. Sz. j. 5 f.
 7. Bájital. D. j. 2 f.
 9. Örökségi egyezés. Sz. j. 5 f. -
 10. Fekete Assz. D. j. 3 f.
 11. Párt dühe. Sz. j. 5 f.
 12. Peleskei notár. É. b. 4 f.
 14. Bűvös vadász. D. j. 3 f.
 16. Ügyvédek. Sz. j. 5 f.
 17. Tékozló. Tünd. rege 3 f.
 19. Romeo és Julia. D. j. 4 f.
 20. Ligeti kastély. V. j. 1 f.
 21. Romilda. Sz. j. 3 f.
 23. 30 év egy kártyás életéből. N. j. 3 f.
 24. Velencei kalmár. N. j. 5 f.
 26. Bájital. D. j. 2 f.
 28. Napló. V. j. 2 f. és Gymnastica.
 30. Savage Richard. Sz. j. 5 f.
 31. Majom és Völegény. É. b. 3 f.

10

JUNIUS.

2. Kéan. N. j. 5 f.
 3. Hangverseny Bothe Augustától.
 4. Fiatal férj. V. j. 3 f.
 8. Párászi adós. V. j. 2 f. *Bothe 2-1208.*
 9. Francia Tünd. É. b. 3 f.
 11. Garrick. V. j. 4 f.
 12. Két színész. V. j. 2 f.
 13. Paraszt mint dús. É. j. 3 f.
 14. Örültek háza Dijonban. N. j. 3 f.

16. Szegény és dúzs. Sz. j. 3 f.
 18. Két Gálya rab. N. j. 3 f.
 20. Moor Károly. N. j. 5 f.
 21. Vén Diák. V. j. 2 f.
 24. Katinka. N. j. 3 f.
 28. Norma. D. j. 2 f.
 30. Oroszlán. N. j. 3 f.

JULIUS.

2. Falusi egyszerűség. V. j. 4 f.
 5. Politicus csizmadia. É. b. 3 f.
 14. Én voltam. V. j. 1 f. és Benza hangversenye.
 16. Rieti vár. N. j. 5 f.
 19. Falusi egyszerűség. V. j. 4 f.
 21. Majom és völegény. É. b. 3 f.
 26. Tölgy koszorú. Vit. j. 5 f. (arenában.)
 30. Agg színész. V. j. 5 f.

AUGUSTUS.

2. Rolla halála. Sz. j. 5 f.
 4. Arany király. É. b. 2 f.
 6. Velencei kalmár. N. j. 4 f.
 7. Bűvös vadász. D. j. 3 f.
 8. Dienes. Sz. j. 5 f.
 9. 'Sobri V. j. 3 f.
 10. Lumpaci vagab. É. b. 3 f.
 13. Ecsedi tündér. V. j. 3 f.
 15. Peleskei notar. É. b. 4 f.
 23. Kalapos és Harisnyatakács, É. b. 3 f.
 30. Massaroni Reg. j. 3 f.

SEPTEMBER.

1. A' kép. Sz. j. 5 f.
 3. Nina. V. b. 3 f. (Deryné assz. jut.)

6. Galopp táncz. V. j. 3 f.
 8. Politicus Csizmadia. É. b. 3. f.
 12. Antony. Sz. j. 5 f.
 13. Ördög Robert. N. j. 5 f.
 15. Garabonczás Diák. É. b. 3 f.
 17. Polgári és regényes. V. j. 4 f.
 19. Velencei kalmár. N. j. 4 f.
 20. Gróf Valtron. N. j. 5 f. (arena.)
 22. Czillei Fridrich. N. j. 3 f.
 24. Két korona. V. j. 1 f. és Eleven-
 holt házaspár. V. j. 1 f.
 26. Lignerolles Luiza. N. j. 5 f. (Fáncsy
 úr részire.)
 27. Polgári és regényes. V. j. 4 f.
 28. Fakard. V. j. 1 f. és Gymnastica.
 29. Korona és vérpad. Sz. j. 5 f.

OCTOBER.

1. Amériikai. V. j. 4 f.
 3. Belle Isle Gabriela. N. j. 5 f. (Fán-
 csy úr részire.)
 4. Gyalui Bakter. V. j. 1 f. és Gymnastica.
 6. Domi. V. j. 3 f.
 8. Patriciusok. N. j. 5 f. (Haray úr rész.)
 10. Dúzs és szegény. Sz. j. 5 f.
 11. Peleskei notar. É. b. 4 f.
 13. Savage Richard. Sz. j. 5 f.
 15. Donna Diana. V. j. 5 f.
 17. Valburg éjje. Tün. j. 4 f.
 18. Szerelem mindent tehet V. j. 5 f.
 20. Borzasztó vacsora. Sz. j. 5 f.
 25. Szép Lyoni nő. V. j. 4 f.
 31. Micz bán. N. j. 3 f. (Laborfalvi k. a. jut).

NOVEMBER.

1. Neszlei torony. Sz. j. 5 f.
2. Leonora. Sz. j. 3 f.
3. Grizeldis. N. j. 5 f.
5. Bársony czipő. Vit. j. 5 f. Zullima
előjátékkal 1 f.
7. Báthori Erzsébeth. Sz. j. 5 f. (La-
borfalvy k. a. jutalmára.)
8. Gyanakodó házasok. V. j. 4 f.
12. Nagyra vágyó nő. N. j. 5 f.
14. Stuart Mária. Sz. j. 5 f.
15. Rózsa. V. j. 3 f.
16. Szapáry. Vit. j. 5 f.
19. Álom élet. V. j. 4 f.
- 21 Rózsák. V. j. én. 1 f. és pantomia
(Déryné assz. jut.)
22. Kecskeméti család. V. j. 4 f.
26. Szaraczén. Sz. j. 5 f.
29. Eulenspiegel. V. j. én. 4 f.
30. Hangverseny Novacsek György urtól.

DECEMBER.

3. Grizeldiske. É. b. 3 f. (Haray úrrész.)
13. Kegyenczek. N. j. 5 f.

A játékok megkülönböztető betűk magyarázatja.

- V. j. Vig játék.
 Sz. j. Szomorú játék.
 D. j. Dal játék.
 Vit. j. Vitezi játék.
 Tünd. Tündéres:
 É. b. Énekes bohózat.
 F. Felvonás.
 N. j. Néző játék.

DRUCKERIE

A' falábú kérok.

Vig, társalkodásjáték 2 felvonásban,

írta

Guttenberg,

fordította

Sz. Miklósi Miklós.

SZEMÉLYEK.

Kakasváry Hannibal, földesúr.
Vármezei Margit, neje.
Fridolina, a' leányuk.
Víg Jancsi, tanuló ifjú, Kakasváry' öccse.
Kartácsházi Sándor, nyugalmazott gyalog-
kapitány.
Zöldháalmi Ferencz.
Jakab, a' szolgája.
Özhegyi, falusi borbély.
Krisztinka, Fridolina' szobaleánya.
Szolgák. Cselédek.

Történik Kakasváry' falusi jószágában.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

A' játékszín ábrázolja Kakasváry kastélya' táját, melly' egyszersmind közönséges út a' faluba, fásor, hátul a' kastély vasrostélyzattal környezve, kétfelé nyíló kapuzal — elöl egy pázsit-ülés, mellyen ül.

Zöldhalmi, szembe vele Jakob pipáznak.

Zöldhalmi szünet után Jakob!

Jakab. Mit parancsol Nagyságod?

Zöldh. Mi csak itt ülünk

Jakab. Mint nyúl a' bokorban.

Zöldh. És bámuljuk Kakasváry úr erős kastélyát.

Jakab. Mellybe mi be nem mehetünk.

Zöldh. Kakasváry úr mégis csak ugyan durva fráter.

Jakab. Egy átkozott vén trompf.

Zöldh. Ki egy halálig szerelmesedett ifjú előtt bezárja ajtaját.

Jakab. Ó bizonyosan soha sem volt halálig szerelmes.

Zöldh. Lelkemre! ha ő valaha a' szerelmes édes ihletését érezte volna, nem adná leányát egy elévült nyugalmazott kapitány-

nak, csak azért, mivel, mint zászlótartó, a' hétéves burkus háborúban jóbarátja volt.

Jakab. Két napi süstbement szepelkedésünk után a' kastélyba juthatni, — legjobbnak gondolnám, nagyságos Uram! hogy menénk vissza a' városba — 's nagyságod tenne le Fridolináról.

Zöldh. Soha sem — elebb tűzbe, lángba borítom ezen kastélyt, — mint a' vitézi mesékben olvasám — mintsém Fridolináról lemondjak, vagy innen távozzam.

Jakab. Jól van; így hát én újra megtöltöm pipámat. — Azt tudom, hogy el nem fáradunk, ha örökké itt ülünk, — 's siha egyebet nem — megnyerjük a' varga-contót.

A' kastély kapujánál zaj hallik — Özhegyit végre cselédek kivetik — 's ismét nagy lármával visszamennek.

MÁSODIK JELENÉS.

Özhegyi — egészen Caricatur — Voltak.

Zöldh. felugorva Micsoda láрма ez?

Jakab. Hiszen ez Özhegyi úr — a' alusi borbély.

Zöldh. Isten hozta Özhegyi urat! — ugyan hogy jöve ide?

Özhegyi magát rendbe szedcén. A' manóba! hát nem látta ön, hogy kivetettek?

Zöldh. Már a' szép — hát miért?

Özhegyi nagyot jelentő arczat csinál. 'S miért? — Engem kivetettek — 's kivettetni annyit tesz, mint — kivettetni. — Ha nyakom

törtem volna ki, senki sem kérdené okát — de ördög! és pokol! ezt megbosszulom — még pedig véresen — *út-erét tapogatja* — nyilvánosságos változás — forró hideg, előjele a sárga hidegnek, — Kakasváry úrnak meg kell fizetni kivettetésemért a fájdalompénzt — ez lakodalmamra éppen jót esik. *Zöldhal-*
mához Ért ön az orvoslás mesterségéhez?

Zöldh. Odahaza egyszer kigyógyítottam az apám szamarát a szamar-hurutból.

Özhegyi. Optime! fiat applicatio — Tapintsa ön üteremet s mondja meg, kívánhatok-e fájdalompénzt, vagy nem?

Zöldh. Mindenek előtt, tudniuk kell az egész dolgot; — mert a vétés és vettetés közt csakugyan van különbség.

Özhegyi. Micsoda különbség? én legnagyobb mértékben érzem elől hátul, — mit tesz kivettetni — hátam gerincze bizonyítja, hogy én minden kivettettet emberek közt legkivettettebb vagyok — ergo fájdalompénzt kell kapnom — majd jó lesz a lakodalmi vendégségre: — de most az egész történetet elbeszéllem. — Ezer nyolczszáz —

Zöldh. Kérem Özhegyi úr — csak a lehetőségig röviden.

Özhegyi. Oh én tudok rövid is hosszú is lenni — hallják tehát: *En Krisztinkát, a kisasszony szobaleányát, szeretem, s ő engem viszont szeret.*

Zöldh. Arról kezeskedik ön külseje.

Özhegyi. Már ez jó — Én eránta jó czél-

lal vagyok; 's minthogy, hála az égnek — özvegyül élek, megakarom vele szívemet 's mesterségemet osztani. Ma van ez angyalnak születése napja — Én tehát ünnepi ruháimat magamra aggatom — a' szerelem' szárnyain repülök a' kastélyba, hogy szívem' hőérzetét — egy szerelmes levélben kedvesem' kezébe adjam — alig tevém ezt, midőn a' közelebbi szobából Kakasváry előrohant, 's a' levelet Krisztinka' kezéből kiragadván, engem semirekellőnek káromolt — a' ki titokban leányához szerelmes leveleket hordanék egy bizonyos gazembertől, ki néhány nap óta háza körül ólálkodik. —

Jakab. *lassan Zöldhalmihoz.* Nem eszik Nagysád?

Özhegyi. Én magamat oltalmazni akartam — de ő egész erőből cselédek után kiáltott — 's rémitő történet! — engem — engem — actualis, examinatus, diplomaticus falusi borbélyt — embereknek — ökröknek — lovaknak és szamaraknak valóságos physicusát, a' kastélyból kivettetett. Nekem vagynak bizonyságaim — hiszen Uram! magok is látták.

Zöldh. Láttuk, hallottuk — mi bizonyítjuk.

Özhegyi. Ez jó — önök látni fogják, miként fogom magamat megbosszulni.

Zöldh. Az egész orvosi kar van az úrban megsértve.

Özhegyi. Minden szakál-pallosokra esküszöm — bosszum el' nem marad — Kakasváry Hannibál valóságos kevély bolond, ki

szép leányát egy elévült kór-kapitányhoz akarja adni, 's azért őrzi azt árgus-szemekkel. — De akármit — gondolok egy cselt — belopom magam a' kastélyba, Krisztinkámat elszöktem — 's e' tréfa bosszúlja meg a' mormogó medvén gyalázatomat.

Jakab *lassan Zöldhalmihoz.* Csak rajta nagyságos Uram! ezúttal talán mi is beszökhethetnénk a' kastélyba.

Zöldh. De miként akarja ön Kakasváry örködését kijátszani?

Özhegyi. Miként? — azt mindjárt megmondom — én a' választott völegényt igen jól esmérem; mivel hajdan mint seborvos alatta szolgáltam — őt mára várják — én őt fogom ábrázolni.

Zöldhalmi. Különös — hát hogy néz ki a' kapitány?

Özhegyi. Jobb felől egy faláb, bal felől egy vágás ábrázatján — véres formaruha — fehér tollas bokréta — sokat beszél a' hét esztendő háborúról — káromkodik mint egy pogány — falábát dícséri, melyet Pomnitznál kapott. — Ez álköntösben becsúszok a' kastélyba — Krisztinkának enyimnek kell lenni, vagy szappan-habba fojtam magamat — minden jót, Uraim! — *indul, de visszatér* — még egyet — az urak a' helységben lagnak?

Zöldh. A' „czethal“ czimű fogadóban.

Özhegyi. Jó — 's ha én minden esetre írásban kívánom, hogy? hól vetettek ki a' kastélyból? —

Zöldh. Úgy mi nevünk' aláírásával 's pecsétünkkel bizonyságok leszünk.

Özhegyi. Alázatos szolgálja — *indul, de visszatér* — az illy szörű emberek, mint én, nem birnak szükség felett valóval; — minél több a' fájdalompenz, annál jobb lesz a' lakodalomra — Hanem a' bizonyságlevélbe azt is tessék beleiktatni, hogy agyvelöm a' kivettetés' alkalmával sérülést kapott, mi által kenyerem' szerzésében — a' szakalak' nyesésében — érzrevehetőképen alább szállottam — egyebaránt szívemből örvendek, hogy kivettetésemet illy két jeles tanúkkal bebizonyíthatom — *el.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HARMADIK JELENÉS.

Voltak, Özhegyi *nélkül.*

Jakab. Győzedelem! nagyságos Uram! még ma kitűzzük szerehni zászlónkat a' kakasvári kastély' falain.

Zöldh. Ha! ha! ha! nagy lélek felútban találkoznak — Tudod-e mit Jakab?

Jakab. Igen is a' falábú kapitány —

Zöldh. A' vágott pofával.

Jakab. Veres ruha 's fehér bokkrétával —

Zöldh. Én vagyok — 's a' köppölyházi uracsot még egyszer kivettettem.

Jakab. A' veres formaruhát megtalálhatod köntöseim közt — tudod, mellyen a' Hordásziné asszony' házi-játékszínén Szélházi kapitány' szerepében használtam. — Aztán befutsz

a' faluba — ott van egy öreg kór-katona —
elfogod kérni tőle nevemben a' lábát —

Jakab. Már t. i. a' falábat.

Zöldh. Félóra alatt a' kastélyban mint Kartács-házi kapitány fogok megjelenni — a' hét-
éves burkus háborút fogom százszorozva elő-
hordani — 's Fridolinámat is meglátom. —

Jakab. Beszélje rá nagyságod a' szökésre.

Zöldh. Elszöktetem — 's beviszem néném-
hez a' városba, megesküszöm vele — atyja
majd megegyezik tettünkben, ha látja, hogy
meg nem változtathatja — *el.*

Jakab. *mentében.* Ezután a' szerelmet nem
vannak, hanem sántának fogják nevezni —
sántitva el.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NEGYEDIK JELENÉS.

Vig. Jancsi *ellenkező oldalról, utána egy
fiú ruházsákokat hoz.*

Vig. Hat levelet irtam már a' bátyámnak,
Kakasvárynak, 's még sem akart pénzt külde-
ni — így kéntelen vagyok ármányhoz nyulni —
Hej fiú! vidd ruházsákomat a' „czethal“ czi-
mű fogadóba 's várjál reám — *fiú el.* — Kar-
tács-házi kapitánynak, kihez, mint hallám, leá-
nyát akarja nőül adni — kell engemet 100
aranyra segíteni — a' kapitány alakját veszem
fel, 's ez álarcz alatt megyek a' kastélyba —
a' megkívántató ruhát az ószerárustól besze-
reztem — egy falábat készíttettem, a' kapitány'
alakját 's tulajdonít esmérem, 's úgy elváltoz-

tatom arczomat, hogy senki sem fog az igazi kapitánytól megkülönböztetni. — Ekkor aztán azt mondom, hogy erszenyemet a' poggász-szal hátrahagytam — bátyám, mint vejének, kölcsönöz egyet 100 arannyal — 's éjjel szép lassan elszököm — megmutatom a' véntromtának, hogy deákkal van dolga. — Juhe — éljen a' 100 arany — *el.*

ÖTÖDIK JELENÉS.

(Változás.)

Egy szoba — oldalt nagy almáriom.

Kakasváry és Margit — *Caricatur* — nagy hangások között karon fogva jönnek.

Kakasváry. A' mint mondom, kedves Margitom! a' kezében levő levelet mutatja — a' corpus delicti kezemben van — 's a' vétkest — prima furia — a' kastélyból kivettettem. —

Margit. Kakasváry Hannibál úr! fogadja el megelegedésemet hős tettiért, mellyel családunk' becsületét védni és helyrehozni törekedett — *kezel nyújtja csokolásra.*

Kakasv. kezét csokol. Ön angyal! magamon túl repít engemet. Én a' finom kacsókat most is olly hévvel csokolom, mint ezelőtt 42 évvel, midőn azokat általadni méltóztatott. —

Margit. Ön kedves! egy vén ravasz — *sohajt* — Ah, arany évekt' hová repültetek?

Kakasv. Bezzeg! akkor én tüzes fiaskó voltam.

Margit. Azért változott hamuvá.

Kakasv. Kegyencze voltam a' szép nemnek.

Margit. Az, lelkem! már régen volt — Igen igen, az idő sebesen repül.

Kakasv. De szeretetünk áll mint szikla — igaz, házasságunk' zsengeje ide nem számítható.

Margit *bele vág.* Tudhatja ön, hogy e' felől semmit sem akarok hallani — Főbb dolgunk most azon veszélyt kipuhatólni, mi leányunkat a' borbély által fenyegeti — Nem gyanakodik Kakasváry úr?

Kakasv. A' bizonyosság kezemben van — egy szerelmes levél, melly ugyan olly ügyesen van kidolgozva, hogy Turandot, chinai herczegasszonyra éppen úgy rá illik, mint Fridolinánkra — Ide átható lélek kívántatik.

Margit. Mondja meg vélekedését ön — Férjem uram!

Kakasv. Vélekedésem mindég az volt, Galambom! hogy nem lesz jó Fridolinát — házasságunknak 18 éves ajándékát — városban neveltetni.

Margit *tüzesen.* Utoljára! — semmit sem akarok a' házassági áldásról hallani.

Kakasv. *hunyászkodva.* Én — Lelkem! — csak azt akarám mondani — — —

Margit *közbeszólva.* Semmit se akarjon mondani — hanem vakon hinni mindent, mit mondok.

Kakasv. *meghajtja magát.*

Margit. A' leányka — hon — nem kaphatott volna illendő nevelést — 's nem volt-e elég

gé nagy nénjére bizva — de mit akart tulajdonképen mondani?

Kakasv. Tulajdonképen nekem semmitse szabad mondanom — mert ön — Lelkem megtiltotta.

Margit. Az egyszer akarom hallani vélekedését.

Kakasv. Én azt tartom, hogy bár húgomnál nevelődött, még is kaphatott valami esmerőst — mert a' szerelmesek könnyen megtalálják egymást — úgy van — azt magamról tudom.

Margit. Hagyja a' példákat. —

Kakasv. Emlékszik-e mikor magához rendelt halakkal?

Margit *kezét szájára teszi.* Csitt! csitt! — ne sértse szemérmességemet. —

Kakasv. Az akkor szunayadott — mert midőn én —

Margit *lábával toppant.* Csitt! — parancsolom —

Kakasv. *megijedve hátrál.*

Margit *szünet után.* Lelkem — én önnek megbocsátok *kezét csokolásra nyújtja.*

Kakasv. *megesókolja.* Oh mi egy párgereliczeként élünk az egész világ előtt.

Margit. A' falusi borbélyt tüstént el kell záratni — s ha nem vall — a' törvénybíró által kínzás közt kell vallomását kicsikarni.

Kakasv. Először Fridolinát kell kérdővennünk; mert a' kertészem azt adá *éjtéssemre,* hogy néhány nap óta két embert lát a' kert körül bujkálni.

Margit. Ha ezt Kartácsházi kapitány is megtudná?

Kakasv. Maradhatna tőle leányunk.

Margit. Ez nagy szerencsétlenség lenne.

Kakasv. Családunkra örök gyalázatot vonna — Hej! szolgák! küldjétek Fridolinát.

Margit. Hívja ide maga lelkem.

Kakasv. De ugyan illenék-e, hogy én? —

Margit. A' mit parancsolok, illeni kell —

HATODIK JELENÉS.

Fridolina *oldalról*. Voltak.

Kakasv. Éppen jókor — édes anyád parancsolá. —

Fridolina *kezőket megcsókolja*. Igaz-e, édes Anyám! hogy a' cselédek kivetették a' falusi borbélyt?

Kakasv. Úgy van — az én parancsomra vettetett ki — Röviden és okosan — mi már mindent tudunk — szégyentened kellene magadat egy illy szerelmi kaland miatt. Csak valld meg, mi mindent tudunk — kímélj meg minket a' további főtöréstől.

Margit *oldalba döfi* — *félig nagyon*. Kincsem! ön bolond — többet ne merészelje száját felnyitni — álljon félre, míg szólítatik.

Kakasv. Én félre állok Kincsem (*magában*) Ma ennek kedvére semmit sem tehetnek *félre áll*.

Margit. Fridolina! jér közelébb — Egy pár idegen urak bújkálnak a' kastély körül.

Fridolina. Talán bebocsáttatásukat várják.

Margit. Olly formán van a' dolog — Fridolina! valld meg, hogy azok a' városbóli esmerőseid.

Fridolina *együgyüen*. Engedje meg édes Anyám, hogy nekem udvarolhassanak — úgy én —

Margit. De én nem akarom — szóval, ön kisasszony titkos szerelemben van.

Fridolina. Kivel? hiszen mióta a' városból megjöttem, az öreg ügyvéden 's törvénybírón kívül, senkit se láttam. —

Margit. Hát azon szerelmes levél, mit a' falusi borbély szobaleányodnak az idegen' nevében általadott.

Fridolina *megütközve*. Szerelmes levél? — hozzám? igazán mondom, ez lenne az első — kandiságból szeretném általolvasni.

Kakasv. *hirtelen megfordulván*. Az meg lehet kihuzza a' levelet zsebjéből. Itt fekete a' fehéren — hogy ő téged szeret — imád — 's elakar szöktetni.

Margit. *helyre löki*. Ön hallgasson, míg kérdezik. —

Kakasv. *megilletődve*. A' magába — Lelkem! — de ha engem senki sem kérdez,

Margit. Annál jobb — úgy nincs, mit feleljen. —

Fridolina *félre*. Ha éppen Zöldhalmitól lenne —

Margit. Fridolina! hagyad el a' regényt — azon idegenről szót se — *kevélyen*. Az

legyen szüntelen szemed előtt, hogy Kartácsházi minden pillanatban megérkezhetik, 's a' legkisebb ellentmondás téged a' monostor' falai közé zár; mert nagy ivadékú szüleid elébb lemondanak leányukról, mintsem családokon legkisebb mocsokfót essék. — E' szerént tudod magadat mihez tartani — *nagy komolysággal el.*

Kakasv. *utána kiáltva.* Kincsem — engem itt felejt. —

Margit *az ajtó mellett.* Engedelmeskedjék nekem Kakasváry úr 's többet szót se szóljon. *el.*

Frid. *kezet csókol.* Atyám!

Kakasv. *indul.* Én többet szót sem szólhatok — *el.*

HETEDIK JELENÉS.

Fridolina, *mindjárt* Krisztinka.

Fridolina. Mint függ ez össze? — Zöldhalmi itt van-e, vagy a' városban? — 's honnan gyanítja anyám szerelmünket? — 's a' szerelmes levél Özhegyi által — bár csak Krisztinka jönne.

Krisztinka be. Itt van a' kisasszony?

Fridolina. Jó, hogy jössz.

Krisztinka. De bizony nem jó — mert azt kell jelentenem, hogy vőlegénye a' kastélyban van.

Fridolina. Nagy Isten! a' kapitány? — hogy néz ki?

Krisztinka. Mintégy kísértet.

Fridolina. Te engem megijesztesz — ah bár Zöldhalmi segítségemre lenne — e' pillanatban mindenre elvagyok tökéelve.

Krisztinka. Ég tudja, mellyik szeglétében síratja ő a' kisasszonyt, a' városnak.

Fridolina. Hát nincs a' faluban?

Krisztinka. Tudtomra nincs.

Fridolina. Hát Özhegyi micsoda szerelmes levelet adott kezedbe számomra?

Krisztinka. Arról szót sem tudok.

Fridolina. Hogyhogy, nem — a' levél atyám' kezébe került.

Krisztinka. Igaz — az öreg úr az én kezemből szakasztott ki egy levelet, melly névnapomra volt írva, Özhegyi úrtól.

Fridolina. 'S atyám azt mondá, hogy hozzám volt intézve.

Krisztinka. Ez egy különös tévedés — ő bizonyosan azt hitte, hogy a' kisasszonynak szól.

Fridolina. 'S keményen lepirongatott érte — 's monostorral fenyegetett. Ha Zöldhalmi nincs itt, 's a' kapitány megérkezett, akkor bizonyosan elvesztem.

Krisztinka. Igen — már hallom is kívül dörögni. — Ég légy velünk — *elrohan az oldalszobába.*

NYOLCZADIK JELENÉS.

Kakasváry. Margit. Zöldhalmi. Fridolina.
— Zöldhalmi mint kapitány a' fent írt köntösben, parókával — vágással az arczáján

Ezer bomba és kartács! napam asszony! égek mátkám' látásáért — hanem előbb egy üveg silvoriumot! —

Margit. Tüstént édes Fiam uram! *az ajtónál, mintha parancsolna — cseléd szalmás üveggel be.*

Kakasváry. Ime Fridolina — kapitány úr' leendő nője — leányom tudod, mit várunk tőled.

Margit *alattomba félre taszítja.* Többet egy szót se szóljon.

Kakasváry. Tehát én többet egy szót sem szólok.

Zöldhalmi *dörgő hangon.* Jó szerencsével kisasszony! nézzen jól körül engemet — nekem kitűnő tulajdonim vannak. — Ezen lábamat februárius' 13kán Plomnitznál kaptam, midőn az ellenség' nagyobb ereje a' mieink jobb szárnyát zavarba hozta — a' többiek futásnak eredtek — hanem én még is álltam, 's 15 legénnyel ötszázat megszalasztottam — 's az én jobb lábam — — —

Margit. Ki búsúl egy láb után, midőn ezer elszalad!

Kakasv. Ugy van — mi egy láb ezer ellen?

Zöldh. De előttem még is kedvesebb volna az minden lábnál a' világon. — Ezen vágást a' murczifai győzedelmes csatában kaptam; — nemde felséges vágás?

Margit. Fridolina helyén a' csudálkozás magamon kívül ragadna. — Igen — igen kapitány uram! nincs ügyesebb a' katonánál.

Kakasv. Kincsem! ne olly tüzesen, hiszen az a' decorum ellen van.

Zöldh. De mi a' tatár! a' kisasszony Niobe' szobraként némán áll— ezer bomba — ugy-e? én tetszem a' kisasszonynak?

Fridolina *kisse zavarodva*. Igen is — mint a' ki hazaszeretetének olly nyilvános jelet viseli — 's e' mellett derült kedvü. —

Zöldh. Ha a' benna testben ép szív dobog, lehetnek az embernek jámbor örömei — Hanem most — először is menyasszonyom' egészségéért üríték egy poharat — *tölt — iszik* — másikat az ipám- 's napámért — *újra tölt 's iszik* — harmadikot pedig, ha megengedni kegyeskednek, önhasznoméért — *tölt 's iszik*.

Kakasv. *lassan Margithoz*. No kincsem — hát nem megmondottam, hogy ugy iszik mint egy hős?

Margit *mint amaz*. Ohajtanám, hogy egyéb hősi tulajdonokkal is bírna.

Zöldh. Édes asszonyám — most hagyjanak magamra menyasszonyommal — jelen a' megkivántató bátorság az ostromra — *tölt 's iszik* — mint midőn 3dik November 1760 az ellenséget megrohantam — ez az italmerészséget gyújt.

Margit. Fridolina a' kegyed menyasszonya — azért mi megyünk.

Fridolina. Kedves Atyám! maradjon itt hogy —

Kakasv. Kedves leányom, a' kapitány egy deli hős — és a' mama —

Margit *durván kezénél megragadja*. Ön-

nek férjem uram menni parancsolja — 's ön engedelmeskedjék *maga után húzza*.

Kakasv. *menet közben*. Én engedelmeskedem, azt tudja az egész város (e.)

KILENCZEDIK JELENÉS.

Zöldhalmi. Fridolina.

Fridolina *magában*. Engem magamra hagynak ezen vén Mathuzsálemmel — de majd elveszem nőszülési kedvét.

Zöldh. *még most is tetteve*. Most kedves kisasszony mondja meg, hogy engem szeret. —

Frid. Én a' kapitány urat nagyra becsülöm.

Zöldhalmi. Ezer bomba és kartács, 's tovább semmi? —

Fridolina. Én tisztelem — de — Cluj

Zöldh. Nem szeretem — ezer bomba és kartács — az okát kisasszony! az okát.

Fridolina. Mire ott az ok, hol a' tapasztalás nyilván szöll.

Zöldh. De én tudom az okát — ön egy mást szeret — ama' hetyke ifjonczot — Zöldhalmít.

Fridolina. Egek! 's az úr tudja?

Zöldh. Mindent tudok — 's előre mondhatom, hogy neki minél előbb nyakát szegem.

Fridolina. Az Istenért! mit akar vele kapitány ur kezdeni?

Zöldh. Legelőször is megcsípem *megcsípi magát* aztán megrázom *megrázza magát* 's azt mondom neki, Zöldhalmi! te ravasz, csalárd vagy.

Frid. Ezt ön másik lábával fizetné meg. —

Zöldh. Továbbá — mutasd magad igaz alakodban — hányd el a' vendéghaját *megteszi*. Essél Fridolina' lábaihoz, és valld meg, hogy e' csínt a' szerelem sugallá — hogy Zöldhalmi az, ki örök szeretetért esengve — így sohajt fel — Fridolina! kedves Fridolina!

Fridolina *bámulással*. Zöldhalmi! Kapitány úr! — vagy — Istenem! — nem tudom, mit gondoljak.

Zöldh. *felugorva természetes hangján*. Igen — én az ön Zöldhalmija vagyok, ki önért mindenét kész feláldozni — Megenged-e a' kisasszony ez ártatlan cselért, mit szerelméért próbáltam? Szolljon kérem, mert nincs időnk a' halogatásra.

Fridolina. Zöldhalmi! ezt nem véltem — de félek még is, hogy az igazi kapitányhoz kell mennem — én magamat nagy lelkére 's mérsékletére bízom.

Zöldh. Éppen ez indított engem e' lépésre, hogy a' kisasszonyt szülei' kegyetlen kényszerítése elől elragadjam.

Frid. Elragadjon? hát hová?

Zöldh. A' városba. — Nagynénémhez, kőről már szóllottam a' kisasszonynak — ő csak javunkat akarja.

Frid. De gondolja meg, hogy vőlegényem minden perczben megérkezendő.

Zöldh. Annál nagyobb okunk van a' sietségre. — Én a' kisasszonyt a' kerti sétányba vezetem — Jakab, az én hű szolgám, a' már megnyitott kapunál készen vár egy sze-

kérrel, 's mielőtt gyanítanak, már célunknál vagyunk.

Frid. De a' világ mit mond e' tettünkhöz? — 's lépésem nem von-e szemrehányást en magantól — maga után?

Zöldh. Tiszta szerelmem kezeskedjék mindenről — a' körülmények sürgetők — egy órai vonakodás áldozatjává teszi a' kisasszonyt szülei' előítéletének.

Frid. Fájdalom igaz! — Én tehát követni fogom kegyedet.

Zöldh. Tehát induljunk.

(*Kívülről Kartácsházi hangja.*)

Kartácsházi *kívülről*. Ezer villám és dörögés! hát senki sincs ezen patkány-lyukban?

Frid. } Nagy Isten! ez a' kapitány *mindket-*

Zöldh. } *ten szaladgálnak körül a' házban.*

Frid. Oda vagyunk.

Zöldh. *fellesszi parokáját, falábara áll.* Szeretnék dühös lenni — hát a' kisasszony nem búhat el valahová?

Kartácsh. *kívül*. Hé! szolgák! urak! dörögés — villámlás, he! *kegyetlenül lármáz* —

Frid. *ezalatt a' falí almáriomhoz megy, kinyitja.* Édes Zöldhalmim csak ide szaporán.

Zöldh. *bemegy.*

Frid. Mihelyt időt nyerek, megnyitom.

Kartácsh. *kívül*. Ezer Bataillion! hát senki sem akar megjelenni?

Fridol. Egy kór-kapitány, 's még is milly lárma *el oldalt.*

TIZEDIK JELENÉS.

Kartácsházi kapitány *ugy öltözve mint*
Zöldhalmi.

Kartácsh. *bejön.* Itt sincs senki — az armádia' minden trombitására mondom, ez különös. Az öreg vitéz Kakasváry azt írja nekem, hogy jöjjenek, 's vegyem el leányát — és én vén szamar! — féllábommal, mi még a Plomnitz-i ütközetből maradt, eljövök, 's nem hogy egy szép menyasszonyt, hanem még csak egy emberi formát sem láthatok — no de majd egy generalis lármát csapok, és azt gondolom, előidézi őket — Hej! — holla! *nagy lármával indul a' közép ajtónak 's éppen akkor jönnek.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

Kakasváry. — Margit. — Volt.

Kakasv. Mi dolog? Fiam uram!

Margit. Milly irtózató ordítás? talán Fridolina olyast szóllott, a' mi —

Kapitány. Semmit — éppen semmit sem szóllott.

Kakasváry. Éppen semmit? no lássa az ember. —

Kapitány. Mit is szóllott volna, midőn még nem is láttam.

Kakasv.) *egyszerre.* Mit mond kapitány
Margit) úr?

Kapitány. A' nagy reterádára? én még egy macskát sem láttam.

Kakasv. Nő hisz ← a' mi leányunk nem is macska.

Margit. De valljon hová lett?

Kakasv. Nem rég hagyták itt kapitány úrral. —

Margit. Ön kapitány úr akart vele négy szem közt beszélteni.

Kapitány. Mit? én? Gyermekek, milly igaz, hogy e' vágást arczomon Murcifánál kaptam — ti meg vagytok tébolyodva. Én négy szem közt kivántam vele szólni — ezer gránátos süveg 's valamennyi huszár kardok; — már igaz, ti tébolyodva vagytok.

Kakasv. *Margitot félre húzza.* Kiacsem nekem egy észrevételem van — úgy tetszik, hogy a' szegény kapitánynak az ó silvórium megártott.

Margit. No valahára a' vak is talált egy patkót. —

Kakasv. *magát meghajlva.* Ön jósága engemet elbájol.

Kapitány. A' millyen igaz, hogy jelen voltam a' loservitzi csatában, ti engem talán boldobá akartok tenni — Ezer gránát és kartács! — *palczájával az asztalra üt* — szóljatok, mi történt itt?

Kakasv. Azt a' kapitány úrnak kellene leginkább tudni, hiszen éppen most volt vele.

Kapit. Én? hiszen éppen most jövök be a' kapun.

Margit. Engedjen meg Kapitány úr! nyugodja ki egykevéssé magát — egy rövid álom

megújítja — nincs mit szégyenlje magát, mert a' mi ó pálinkánk már többeket megtántorított.

Kapitány. Mit? tám azt gondoljátok, hogy ittam 's részeg vagyok?

Kakasv. Kedves Barátom! ki mondja hogy részeg? — a' ki megittasodik, még az nem részeg.

Kapitány *tűzessen*. Engem akarnak bolondá tenni? — De mondom minden töltéssekre, mellyek Lipcsénél kilövettek, nekem fel kell jegyesemet keresnem, 's el kell őt vennem.

Margit. Annak meg is kell lenni, mihelyt egy kissé kinyugodta magát.

Kakasv. Jusson eszébe — hogy mi itt valánk — önt Fridolinával magára hagyánk, 's hogy a' silvoriumból néhány pohárral ivott.

Kapit. A' manóban! — 's én tettem ezt?

Margit *lassan*. Mit fecseg — nem látja, hogy részeg? — *nagyon* — parancsolom, hogy többet szót se szólljon.

Kapit. *Kakasváry felé sántítva*. Uram falábamra kényszeritem, mondja meg —

Kakasv. *megrettenve visszahuzza magát*. Megengedjen kedves fiam uram! nekem meg van parancsolva, hogy egy szót se szólljak. —

Kapit. Ezer bomba és kartács — ebbe titok rejezik *Margit felé megy*. Tréfa nélkül mamacskám — ez alig ha nem valamelly el-lenségétől vetett esel.

Margit *karos széket hoz s' csendesen le-ülletti*. Nyugodjék jól kedves kapitány úr! — mindent meg fog tudni, 's felébredtekor minket, Fridolinát, 's a' jó silvoriumot dicsérni fogja *el az oldalszobába*.

Kakasv. utánna fut, megfogja ruháját 's félve tekinget a' kapitányra.

Kapit. a' ki bámulában mindent elszenvedett, felugrik — tűzbe jön. Csak lássa az ember — de a' millyen igaz, hogy Plomnitznál voltam: ebben a' reterádában is követni foglak — 's győzők, vagy meghalok *elsántibál*.

MÁSODIK FELVONÁS.

Szoba mint az első felvonásban.

ELSŐ JELENÉS.

Özhegyi kapitánynak öltözve, a' két elsőtől megkülönböztetve.

Özhegyi *még kívül* ki vagy? megállj — *kinyitja a' közép ajtót 's benéz.* Indulj! — *belép* — No már benn volnék; de ki miként megyek, azt az ég tudja, 's reményem nem is enged, hogy egy ország' physikusa, azaz egy falusi borbély, ismét kivetessék. — A' boszszuállás erőssé tesz engem mint medvét — 's Krisztinkámhoz való szeretetből mindent békén tűrök mint egy öszvér. — De a' manóba, — hová lettek az emberek? — pedig a' dolog sürgetős, mert vajmi könnyen itt kaphatna az igazi kapitány — 's akkor igazán kivettetne, 's ráadásul még tán megis kardlapozna *sebesen el akar menni*. — *de megáll* — nem — nem — a' bátorság magától jön *megpillantja a' flaskót* Egy, segejen! — mit látok? *silvorium sebesen tölt néhány pohárral 's lenyeli* — Nem meg-

mondtam, hogy a' bátorság magától fog jönni? *újra tölt 's iszik* Brr! ennek van ereje *beereszkedik egy karszekkebe.* Most jól állok — úgy tetszik, mintha a' bátorság megjött volna — még utoljára egy pohárral, hogy végre nagy bátorságom miatt azt se tudjam orvos vagyok-é, vagy kapitány *iszik 's magában ezen szókat mormolja.* Elragadni, kapitány — falusi borbély — bosszú *elalszik.*

MÁSODIK JELENÉS.

Több szolgák megnyitják a' középajtót! — Vig Jancsi mint kapitány követi őket — a' szolgák az ajtó mellett két felől megállanak.

Vig. Ne czeremoniázzatok, ti majmok — Takarodjatok és mondjátok meg uratoknak, hogy Kartácsházi kapitány éppen most érkezett, 's mentül előbb kívánja látni a' ház' urát 's asszonyát — fordulj! — indulj! *szolgák el.* Szeretném, ha a' 100 arany már a' zsebembe halgatna, mert nincs annál rosszabb, mint ha az ember ép lábokkal falában kénytelen sántikálni *előre megy.* Hónap, ha az Isten akarja, 100 ar — *megpillantja az alvó Özhegyit.* Mit látok? a' patvarba — a' valóságos kapitány már itt van — Mi tévő legyek már most? hátráljak 's felvett álarczomat letéve, magam igazi alakomban mutassam? — nem — az nem megy — de hát mit tegyek? — csak az első megrohanástól kell magamat védenem — Ah! tova látok egy almáriomat — *az almáriomig megy 's előtte megáll.* Pfuj — Vig — szégyentel magad — ha

én — ki annyinak hátára róxtam a' nevet, most egy öregbátya is egy csudálatos természetű néne, előtt búvjak el? — Nem — sőt hogy a' tréfa még nagyobb legyen, megmaradok kapitányi rangom mellett — 's most már szeretném is látni, ki forgát ki belle *Özhegyű figyelmesen nézi.* Ó az — valósággal ő — a' bal felől való vágás nem enged kétségeskednem — Nos szemtelen bátorság! csak most el ne hagyj — ha már a' 100 arany elrepült, a' tréfa legalább legyen érdekes. — Mindenek előtt a' kapitányt költöm fel *Özhegyű durván megkérdezi, változtatott hangon.* Ezer bomba és gránát! ki vetette ide ezen miserabilis figurát. *Özhegyi felugorva álmoson.* Kivetette? — Mit? 's ki akar engem kivettetni *szemeit dörsöli.* Engem Kartácsházi kapitányt kivetni? ezen háznak sogaát —

Vig. Hallatlan csalárdság! — Ön tám álmodik — Nézzen meg engemet — hát nem én vagyok-e Kartácsházi kapitány?

Özhegyi *megijedve ránéz — félre.* Ezer köppöly — ő az — a' valóságos kapitány.

Vig. Látja ön az orosfalából, mellyet Plomnicznál kaptam?

Özhegyi *félre.* Most már szemtelennek kell lennem *nagyon.* És lássa ön enyimet, mit hasonlón ott kaptam.

Vig. Mit? hogy? miért? — A' manóba is mikor történt az?

Özhegyi. Az történt 13-dik februariusban, midőn 14 emberrel négyszázat üzőbe vettem

— *félre* — No most elhajítám a' sulykot. —

Vig. *félre*. Valóban ő az igazi kapitány.

Ózhegyi. De, ha szabad kérdenem, hol kapta az úr azon vágást, melly nagyon hasonlít enyimhez?

Vig. Én azt kaptam Murcifal nevű falunál, hol a' mi csapatunk ama' felséges győzelmet nyerte az ellenség' huszárjain.

Ózhegyi. Borotvámra mondom, ő az igazi kapitány — no ennek lesz szép kimenetele — *félre*. —

Vig. *félre*. No Jancsi! készen légy az érvágatásra, mert a' kapitány ugyan mordúl néz ki — Ej mit? — goromba leszek, hogy vagy meghajoljék, vagy eltörjék *nyilván* Jöjjön csak közelébb az úr —

Ózhegyi. Parancsol az úr?

Vig. Ön, külsejére, egészen én — a' mi pedig valóját illeti — én önt egy sohonnainak tartom — egy ollyannak, kinél különbeket kardlapoztam meg a' katonai gyakorlásoknál. Értette Patronus uram?

Ózhegyi. Pátronus az ördög — én katonatisz vagyok 's hamar füle közé csapok az embernek.

Vig. Ön úgy beszél, mint egy Fercsely — de ha maga a' menydörgés volna is, feleljen nekem — ki az úr? hogy hívják? hogy jött ide, mit akar itt?

Ózhegyi. Én Kartács házi kapitány vagyok. Ide nem jöttem, hanem kocsikáztam — s Kaskavár barátom' leányát el akarom venni.

Vig. Ezer Bataillon! Ön egy szemtelen vendég — hiszen Kartácsházi kapitány én vagyok — s nősülni itt én akarok — s minekelőtte az történnék, önt úgy öszveapritom, hogy többé nem adja ki magátszemélyemben — *kardot ránt*
 Özhegyi. Az Isten szerelméért! hagyja hüvelyében — hát mit kíván ön tulajdonképpen —

Vig. Azt, hogy vagy megverekedjék velem, vagy tüstént hagyja ide a kastélyt

Özhegyi. Egyebet semmit sem? engedje üterét megtapogatni — hogy mintléttéről meggyőződhessek.

Vig. *feléje megy.* Ki a' kardot — vagy hörögő lelked rebegje fülembé ki létedet.

Özhegyi *hátrál és ordít.* Öldöklés orgyilkosság!

Vig *felre nevet.* No most lesz a' had el hadd. *Özhegyihez keményen.* Állj lábadra!

Özhe. Hát hogy álljak, mikor csak egy van.

Vig. Oltalmazd magad, vagy keresztül váglak.

Özhegyi. De kérem, vegye gondolóra — mindketten falábuak vagyunk, miként vagdalcozzunk?

Özhegyi *hátra húzza magát.* Segítség! gyilkos — halálos ütés *kihúzza kardját,* s éppen azon pillanatban *berohannak.*

HARMADIK JELENÉS.

Kakasv. Margit. Frido. Kriszt. Szolgák. Voltak.
 Kakasv. és Fridolina Vig Jancsihoz mennek — Margit és Krisztinka Özhegyi? karjai közé. Szolgák bámulnak.

.. Mind. a' *berohanás*kor. Kegyelem! segítség — orvosok!

.. Özhegyi. *bátorságot kapva.* Meg van halva, vagy csak sebesítve.

.. Vig. *ki akarja magát szabadítani.* Bocsássatok, hagyj, vágjam darabokra a' gazembert.

Özhegyi. Oh csudák! csudája — hiszen a' mi vönk itt két ábrázatban jelent meg.

Vig. Az egy rávasz család tolvaj —

.. Özhegyi. Ez pedig egy gyámoltalan —

.. Vig. *ki akarja magát szabadítani.* Mondom, bocsássatok, hadd hasítsam keresztül mint egy darab fát.

Özhegyi. Ezer villám! hát így kell bántani egy katonával? Hát édes asszonyám — én vagyok-e Kartács házi kapitány vagy nem?

.. Margit. Úgy tetszik, mintha a' fellegből, csep-pentem volna alá — igen — fiam uram — igen —

.. Kakasv. Kincsem! én úgy hiszem, hogy az igazi, a' kit én és Fridolina tartunk. — Nem ön beszélt imént leánnyommal?

.. Vig. Ezer villám és dörgés! persé hogy én beszéltem.

.. Margit. *Özhegyihez.* Nem az úr szörpölgeté, oly jó izüen szilvorumunkat?

Özhegyi. A' pestisbe! hát nem látjátok, hogy az üveg üres — következésképen én vagyok az igazi kapitány?

.. Kakasv. Az ördögbe is, de mellyik hát az igazi?

.. Özhegyi { egyszerre } Én én
Vig. { } Én én

Kakas v. De én bizonytságot kívánok — igen — igen bizonytságot.

Vig. Hát nem beszéltem-é az imént menyasszonyommal?

Kakas v. Csalhatatlanúl.

Özh. Hát nem ittam-é ki a' silvoriumot?

Margit. Szemünk láttára.

Vig. Nem fa-é egyik lábam?

Özhgyi. Ön azt hiszi, hogy enyim téstából van?

Kakas v. Engedelmekből kedves kapitány uraimék — önök olly alapos és fontos bizonyítványokat hordanak fel, melyek az embert felvilágosítás helyett, még nagyobb zavarba hozzák. Hanem mindenek felett azon kérem kapitány Kartácsházi uraimékat, hogy kardjaikat hüvelyekbe dugják, 's nekem engedjenek egy kevés időt; mert ez a' per csak Salamonhoz hasonló bíró által dülhet el.

Kardjaikat eldugják.

Vig. Éppen most jutott eszembe a' világos bizonyítás. *félre huzza Kakasvárit.*

Fridolina. *lassan* Istenem! mint van szegény Zöldhalmi az álmáriomban!?

Vig. *félíg hallatólag Kakasváryhoz.* Emlekezik-e ön, hogy én ez előtt is egy kötött arany erszényt szoktam magammal hordozni?

Kakas v. Igen — igen — szokása volt önnek, a' mit tudott az egész hadisereg.

Vig. Ezen bizonyítvánnyal amaz álnok csábítót egészen legyőzhetem.

Kakasv. Kedves fiam uram — hiszem, hogy annak a' silány embernek hat garasa sincs.

Vig. *keresi mindenik zsebit.* Ördög éspokol!

Kakasv. Mi baj? hát mi az?

Vig. Éppen azért boszongokod, hogy semmi sem. — A' poggyászom még csak holnapra érkezik meg, 's arany erszényem is közte van — 's így ezen embert meg nem czáfolhatom. Nem kölcsönözhetne ön nekem titkon száz aranyat, hogy amaz embernek levegyem álarczát!

Kakasv. *oda nyújtja a' maga erszényét.* Itt van kétszáz arany — éppen ma hozta a' tisztém — csak hamar leplezze le ötét — ez lesz ám még a' tréfa!

Özhegyi. *Lelkecském!* hát nem ösmérsz engem? Én Özhegyi a' te szeretőd vagyok. — Siess — 's míg a' zavar tart, szökj ki a' hátulsó ajtón — én is követlek — mihelyt inét szabadulhatunk.

Kristinka. *el.*

Margit. *magában.* Ez valóságos varázslat — egy kapitányból kettő — ezt meg nem foghatom.

Vig. *Özhegyi felé sántít, keményen megüti vállát.* Csaló ámitó! hazug úr — Egy óra múlva elvárom önt a' kastély előtti sétányra — *el akar menni Kakasváry utánna szalad.*

Kakasv. De az erszényt — ön, azt gondoltam, be akarja bizonyítani — —

Margit *parancsolólag.* Bocsássa had menjen ön többet ne beszéljen.

Vig. Önnek talán valami kifogása van?

Kakasv. *feleségére nézve.* Éppen semmi kifogásom nincs — én többet nem beszélhetek.

Vig. *Megyen, de az ajtóban összeütközik az igazi kapitánnyal.*

Özhegyi. *félre* Ez legalkalmasabb időpont az elillantásra *indul, de megpillantván a kapitányt, visszatér.*

NEGYEDIK JELENÉS.

Voltak Kartács házv kapitány.

Mind. *Egyszerre nagyon.* Hogy hogy? még egy kapitány?

Margit. *Egy székre rogyva,* Istenem! már bizonyos — kastélyomban kísértet jár.

Kakasv. Az én 200 aranyom!

Kapitány. *Vig Jancsít előre hozza.* Fattyú, ha pokolbeli szemfényvesztő, vagy éppen maga Belzebub nem vagy — úgy készítsd magadat, mert porrá töretlek — hogy merészled te falábamat'személyemet ennyire majmolni?

Vig. Ezer kartács és gránát — én mint kapitány több tiszteletet kívánok — különben *felemeli palczáját — félre* most magam sem tudom hányadán vagyok.

Kapitány *megpillantja egészen megrettenve.* Skanderbégre mondom — tova megint egy kapitány *a' szolgákhoz* mennyjetelek — zárjátok el minden egérlyukat. — A' mint veszem észre a' sátán valami tréfát akar formámmal üzni. — Kedves ipám uram parancsoljon nekem hamar egy pár pisztolyt.

Kakasv. *reszketve* Istenem Uram! még piztolyt is — ijedtibe azt sem tudja az ember. —

Kapitány. Menydörgős háboru — piztolyokat ide.

Kakasv. Hiszen feleségem már is elájult.

Kapitány. Engedje nyugodni — majd felkél ha elunja — utóljára mondom, piztolyt ide!

Özhegyi. *az izzadtságot törli* No szegény Özhegyi — neked jó éjszakát.

Vig. Történjék bármi — a' 200 arany szárazon van.

Kakasv. *reszketve* Fridolina! — add az almárium' kulcsát.

Fridolin. Benne van kedves atyám! *félre* hála az égnek így legalább egy kevés szabad levegőt kap Zöldhalmi.

Kapitány. Én önöket — engedjenek meg — gazemberek módjára korbácsolhatnám ki — hanem én nagylelkűen egy pár piztollyal fogom azt felváltani — mert ezen vakmerő tettek bosszúlatlan csak ugyan nem maradhat — Értették önök? *Kakasváryhoz* Tehát ott találom a' piztolyokat? *az almárium felé siet* — *Margit feláll a' székről* — *mindarra néznek* — 's midőn az almárium megnyílik, *Zöldhalmi kilép* — *Margit magát elsikoltva visszaesik székébe* — *Vig és Özhegyi hahotáznak* — *Kakasváry ijedtében térdre esik* — 's *fel emeli kezét Zöldhalmi előtt.* Kapitány bámulásban hátra néhány lépést tesz — 's *meredve megáll* — *Fridolina oldalt pajkosan nevet.*

ÖTÖDIK JELENÉS.

Zöldhalmi — voltak.

Zöldhalmi. *mind két kezében pisztoly — komolyan lépeget a' kapitány felé, meghajlja magát, mit a' kapitány viszonz — siket hangon szól.* Fogadd köszönetemet szabadításomért — minthogy ezen két ármányost helyettem, Kartácsházi Sándor helyett — mátkám elragadása végett meg akartad bosszulni — én neked megbocsátok.

Kapitány. *nem tartoztathatván tovább.* Menydörgős háború!

Zöldhalmi *pisztolyt neki tartja.* Szót se tovább! — állj helyt — különben halál fia vagy Te pedig Fridolina! jer karjaim közé.

Fridolina. Szerette Sándorom! *Cluj*

Kapitány. Ezer villám! ez már a' soknál is több — Fridolina — én mátkám! *feléje ind.*

Zöldhalmi. *a' pisztolyt neki tartja* Állj meg — különben — *Fridolinát karolva* Kakasváryhoz megy. Állj fel — ne reszkess — én jó lélek vagyok.

Kakas v. *feláll — reszkette rá néz — süketen kaczag* no — ön az kedves fiam uram? no hála Istennek — hát mit akar tulajdonképen?

Zöldhalmi. Ezer bomba és kartács! — mit mást, mint Fridolinát nőül venni?

Kakas v. Hiszen mi is mindnyájan azt akarjuk — nem de Fridolina te is!

Fridolina. *Zöldhalmi* ölelve. Legforróbb ohajtásom ehez nőül menni.

Kapitány. *közbe akar szólani.*

Zöldhalmi. *Rá fogja a' piztolyt.*

Kakasvári, E' szerént áldásom rajtatok — de hát hová lettek a' többi Kartácsházi urak?

Zöldhalmi. Tova állanak síralmas arczvonásaikkal — *ha valamellyik szóllani akar, mingsyárt rá tartja a' piztolyt.*

Kakasv. *rendre nézi őket.* Kastélyomból kórház lett.

Zöldhalmi. Ipám uram! — éljen egészségben — a' ki szerencséseb, a' viszi a' menyasszonyt haza *Fridolinát előre bocsátja — ő hatul megy, 's piztolyával fenyegeti a' többieket, kik menetelét akadályozni látszanak.*

HATODIK JELENÉS.

Voltak Zöldhalmi és Fridolina nélkül.

Vig Özhegyi nagyon nevetnek — kapitány megüti lábával a' földet.

Kapitány. Halál és pokol! ez ördögi ár-
mány!

Kakasv. Az egyik dül fül — a' többiek kaczagnak —

Vig. székre ül — leoldja falábat 's elveti vendéghaját. Az én szerepemnek vége, *felugrik — 's megöleli Kakasváryt.* Drága kedves uram bátyám — én felette megbecsültetve érzem magamat, midőn szerepemet illy nagy lelküleg jutalmazza — 's ha egykor a' gyámi számódások közé beiktatta, hálásan fogok a' 200 aranyra emlékezni, *a' kapitányhoz az úr is kövesse példámat, 's hibáját elismerve öldja le falábat.*

Kakasv. Alszok-e; vagy ébren vagyok?
hiszen ez Vig Jancsi az én gyámfiam —

Özhegyi. *elöldja falábat — vendég haját elveti 's Kakasváry eleibe térdel.* Én megadom magamat, hanem azt kikötöm, hogy a' kastélyból másod izben ki ne lökessem.

Kakasv. Ez Özhegyi a' falubeli borbély.

Kapitány. Az én csapatombéli hajdani seb-
orvos!

Kakasv. Fattyú! hogy bátorkodtál urad-
nak orrot adni?

Özhegyi. Erre holnap akarok megfele-
lni — most pedig, minthogy a' kastély kapui
alkalmasint nyitvák — magamat ajánlom *elfut.*

Kapitány. 'S most, hogy a' többiektől
is megcsalattatott, győződjék meg ön — ime
bizonyásgleveleim. *által adja.*

Kakasv. *végig nézi — zavarodva* Oda va-
gyok! rettenetesen megcsaltak — ha ezt meg-
tudja a' feleségem —

Kapitány. Talán meg is holt?

Kakasv. Ah akkor én soha boldog nem
lehetek.

Kapitány. *megrázza* Hallja nagyságos Asz-
szonyom!

Margit. *felébrül* Hol vagyok? elmentek
már a' kísértetek — magamon kívül voltam
ijjedtemben.

Kapitány. Eggyik baj a' másikat éri.

Margit. *kaczagva* Ha! ha! ha! Hiszen mi
a' Belzebub kórházában vagyunk.

Kapitány. Nagysád' férjei 200 aranyig megcsaltak —

Margit. Ezt az ostobát életébe többig is megcsaltamén, a' nélkül hogy észrevette volna.

Kapitány. Fridolina nagysád' leánya elragadtatott.

Margit. El? hála Istennek — életemben engem is elragadtak vagy hatszor.

Kapitány. *Kakasvárihoz* 's ön ebből természetesen semmit sem tudott?

Kakasv. Ő csak bohóskodik.

Kapitány. *belészolva* Gyermeketek és bolondok. —

Kakasv. Kincsem! kiáltsak-é segítséget?

Margit. Ön volt 's marad egy stokkús — többet szót se szólljon. *behunyja szemeit.*

Kapitány. De a' manoban — Kakasvári úr! mi történt leányával?

Kakasv. Nekem többet szóllanom nem szabad.

Kapitány. Ezer bomba és kartács — veszetek hát mind magatoknak *elsántikál.*

Kakasv. *utánna mentiben* Én azonban segítséget hívok, segítség! segítség! a' feleségem haláloson behunyta szemét. *el.*

A' függöny leesik.

